

TABLETTILAITE TUO RYHMÄN KOTIIN

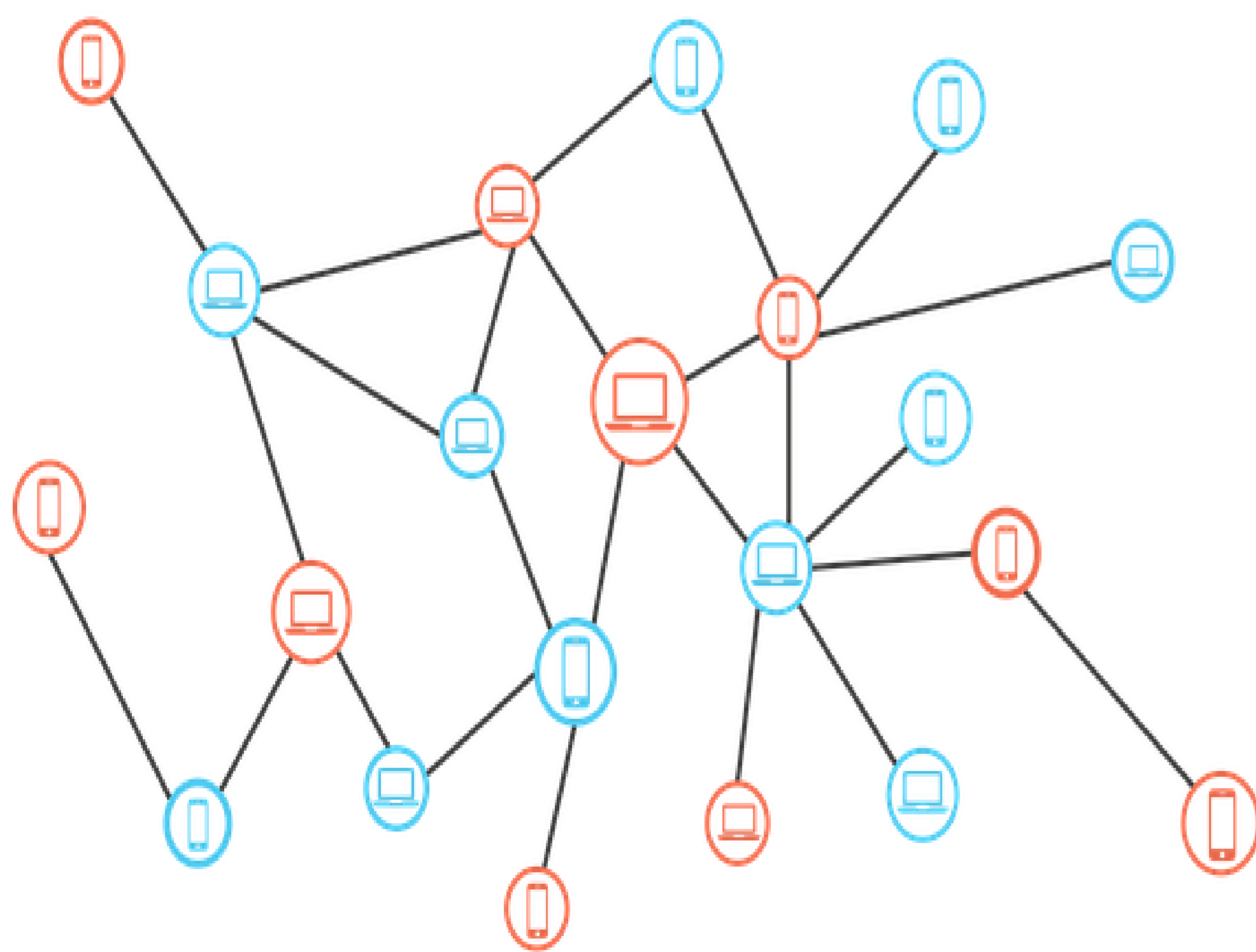
Asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksia ikääntyneiden omaishoitajien etäryhmästä

Eeva Klemola
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2020

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Tässä käytäntötutkimuksessa arvioitiin omaishoidon toimintakeskuksissa käynnistynyttä ikääntyneiden omaishoitajien etäryhmäkokeilua, jossa tapaamiset järjestettiin teknologian avulla. Etäryhmä kokoontui ohjatusti 10 kertaa loppuvuodesta 2019.

Omaishoidon toimintakeskukset ovat osa Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen gerontologisen sosiaalityön yksikköä, joka on tutkimuksen toimintaympäristö. Ne tarjoavat vuosittain lakisääteisiä valmennuskursseja uusille omaishoitajille sekä neuvontaa, psykososiaalista tukea ja ryhmätoimintaa. Omaishoitajat ovat usein itsekin vanhuusiässä. Etäryhmät ovat tarkoitettu erityisesti heille, joille kotoa lähteminen on vaikeaa omaishoitotilanteen takia.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa etäryhmätoiminnan toteutumisesta sekä arvioida kokeilun onnistumisia ja haasteita sekä pohtia etäyhteyksien hyödyntämistä gerontologisessa sosiaalityössä.

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimuksen aineisto kerättiin laadullisin menetelmin. Se koostui neljän etäryhmään osallistuneen omaishoitajan yksilöhaastattelusta sekä neljän omaishoidon toimintakeskuksen sosiaaliohjaajan sähköpostikyselystä. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoidusti.

Analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Analyysin pohjalta aineisto jaennettiin kolmen ulottuvuuden kautta:

- 1) tablettilaite tuo ryhmän kotiin
- 2) etäryhmä sosiaalisena tilana ja
- 3) etäryhmä digitaalisena asiakastyön menetelmänä.

TULOKSET

Analyysin perusteella etälaite tuotti omaishoitajien sidokselliseen arkeen sosiaalisen tilan, jossa teknologisen laitteen ehdoin rakentui ryhmäläisten vuorovaikutus. Sosiaalisen tuen kautta syntyi vertaistukea jaettujen kokemusten ja merkitysten myötä. Se vaikutti omaishoitajien jaksamiseen ja omaishoitajuudesta syntyneeseen tunnetakkaan. Etäryhmää voidaan kuvata myös sosiaalisesti innovaatioksi, joka uutena palveluna vastasi omaishoitajien sosiaalisiin tarpeisiin. Se tarjosi uudenlaisen osallisuuden mahdollisuuden. Omaishoitajat kokivat etäryhmän myönteisesti. Samansuuntaisia tuloksia virtuaaliryhmistä on saanut Camilla Granholm (2016) väitöstutkimuksessaan.

Tablettilaitteen käyttöönotto sujui omaishoitajilta helposti. Kokeilun suurin haaste oli kuitenkin tekniset ongelmat etäyhteyksissä. Sosiaaliohjaajat näkivät etäryhmän potentiaalisena asiakastyön menetelmänä.

POHDINTA

Omaishoitajien etäryhmäkokeilu lunasti paikkansa. Se tuotti arvokasta tietoa, mitä käytäntötutkimuksen keinoin voitiin arvioida ja raportoida. Tietoa voidaan hyödyntää gerontologisen sosiaalityön ikäteknologisessa kehittämistyössä. Etäryhmä palveluna ja vertaistukea tuottavana menetelmänä näyttää soveltuvan gerontologiseen sosiaalityöhön hyvinvointia ja osallisuutta edistävänä muutostyönä. Etäryhmien vaikuttavuuden arviointi omaishoitajuuteen ja erilaiset toimintakonseptit etäryhmien toteuttamisessa ovat jatkossakin keskeisiä kehittämis- ja tutkimuskohteita. Kokeilussa toteutui käytäntötutkimuksen mukainen monitoimisuus, jossa organisaatio, työntekijät ja asiakkaat ovat osallisina. Omaishoitajien etäryhmätutkimuksen perusteella teknologialähtöisyys ei ylittänyt asiakaslähtöisyyttä, vaan omaishoitajien kokemuksiin tuotti aitoa vertaistukea omaishoitajuuteen.

LÄHTEET

Granholm Camilla (2016) Social Work in Digital Transfer – Blending Services for the Next Generation. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto.

Kairala, Maarit (2018) Sosiaalityön teknologiaosaaminen. Teoksessa Juvonen, Tarja & Lindh, Jari & Pohjola, Anneli & Romakkaniemi, Marjo (toim.) Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2018. Unipress, 211–227.

Leikas, Jaana (2014) Ikäteknologia. Teoksessa Leikas, Jaana (toim.) Ikäteknologia. Raisio: Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl, 17–26.

Tikkanen Ulla (2016) Omaishoidon arki. Tutkimus hoivan sidoksista. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto.